

ČASOPIS ZA POVIJEST
ZAPADNE HRVATSKE

WEST CROATIAN
HISTORY JOURNAL

————— • —————
Monografski broj / Special issue:

O okruglim obljetnicama

On round-number anniversaries

Uredila / Edited by

ANDREA ROKNIĆ BEŽANIĆ

PRIKAZI I IZVJEŠTAJI /
REVIEWS AND NOTES

Sylvain Lazarus: Figura radnika i politika u Francuskoj: 1968. – 2018.

U petak, 25. svibnja 2018. godine, u prostorijama Filozofskog fakulteta u Rijeci, francuski sociolog, antropolog i teoretičar politike Sylvain Lazarus (Université Paris 8 Vincennes-Saint-Dennis) održao je predavanje naslovljeno *Figura radnika i politika u Francuskoj: 1968. – 2018.* Predavanjem je moderirao dr. sc. Ozren Pupovac (Odsjek za kulturalne studije Filozofskog fakulteta u Rijeci), dok je simultani prijevod s francuskog jezika omogućila Lea Kovacs. Organizaciju gostovanja profesora Lazarusa u Rijeci i Zagrebu su omogućili Multimedijalni institut, Drugo more, te Subversive festival, u suradnji s Francuskim institutom u Hrvatskoj i Filozofskim fakultetom u Rijeci.

Na početku predavanja moderator je uputio pozdrav prisutnim gostima, te najavio predavača Sylvaína Lazarusa uputivši nekoliko biografskih riječi o njemu. Opisao je profesora Lazarusa kao francuskog mislioca politike, sociologa, antropologa, i političkog militanta, kojemu su centar rada političke organizacije i migrantski radnici. Istaknuo je kako se sinteza njegovog političkog i misaonog rada može pronaći u djelima naslovljenima „Antropologija imena“ (*Anthropologie du nom*) i „Inteligencija politike“ (*L'intelligence de la politique*). Pupovac je zatim predstavio i knjižicu „Maj '68. Politika. Povijest.“ (*Mai 68. La politique. L'histoire.*) koju je preveo s francuskog jezika. Naglasio je glavnu tezu koju Lazarus zastupa: politika sa stanovišta ljudi, a ne sa stanovišta države. Također je istaknuo i Lazarusovo stajalište da se politika ne oblikuje preko definiranih društvenih entiteta, već se javlja tranzitivnim imenovanjima. Nakon što je Pupovac uveo publiku u tematiku predavanja objašnjavajući najbitnije postavke Lazarusovog rada, predao je riječ profesoru Lazarusu koji će u nastavku predstaviti svoju analizu radničke figure.

Sylvain Lazarus zahvalio se moderatoru na pozivu za sudjelovanje, te Filozofskom fakultetu u Rijeci na prijemu. Započeo je svoje predavanje prigodnim čitanjem teksta iz knjižice „Maj 68. Politika. Povijest.“ koji je opisivao što znači riječ *radnik*: „Radnik zadobiva smisao isključivo s politikom. Politika ne počinje ekonomijom ili poviješću, politika ne počinje ničim drugim osim sa samom sobom. Radnik zadobiva smisao isključivo s politikom, s njezinim razvojem. Radnik zadobiva svoj smisao samo iznutra jedne političke koncepcije; politika je ta koja proskribira radnika, a ne suprotno.“¹ Nastavio je obrazlagati kako politika daje radniku smisao, značenje, i posao, te kako *radnik* nije socijalna (sociološka) kategorija, čak ni ona koja se strogo odnosi na proizvodnju. Smatra da se za pronalazak smisla riječi *radnik* mora otkriti smisao politike.

Lazarus se potom osvrnuo na osnivanje svoje organizacije UCFml (*Union des communistes de France marxiste-léniniste*) nakon studentskih prosvjeda u svibnju 1968. Naglasio je kako su sve politike 1968. stavile na stranu što znači

1 Sylvain LAZARUS, *Maj 68. Politika. Povijest.*, Zagreb: Skhole, 2018., 31.

riječ *proleter* i htjele prekinuti s time, ali se složenost tog prekida sastojala u tome što lenjinizam obuhvaća dva aspekta: ono subjektivno (u što se ubrajaju ljudi i svijest) i ono što je pitanje države. Lazarus je objasnio kako je njegova grupa odlučila razdvojiti svijest i ljude od aspekta države, te nastaviti raditi na svijesti ljudi. Bilo mu je bitno istaknuti svoj rad s prijateljima, kojima je 2005. godine predložio da više nema subjektivnog oslonca kod ljudi i kako oni kao grupa trebaju tražiti nove prijedloge o tome kakva je situacija. Govoreći o 1968. godini u Francuskoj, Lazarus je istaknuo široko pitanje o tome *kako* ljudi misle. Smatra da znanstvenici i stručnjaci nemaju monopol nad mislima. Skrenuo je pozornost na rezultate rada kojeg je započeo s prijateljima, prvenstveno na ishod: riječi su polisemične – misli također! Pripovijedao je o svojim godinama istraživanja tvornica i pogona, na način da je pristupao radnicima i pitao ih „Što za vas znači riječ *radnik*?“. Lazarus je otvorio raspravu o tome kako polisemija riječi *radnik* može biti dokinuta. Objasnio je kako se već 1983. godine moglo uočiti da riječ *radnik* više nije asocijala na klasu, te kako su *radnik* i *imigrant* sada bili ista stvar. Naime, kada je netko u inozemstvu imigrant, najčešće se zaboravi da je i radnik, tvrdio je Lazarus. Teza da radnik dobiva smisao u tvornici pokazala se točnom.

Lazarus je zatim rezimirao dosadašnje izlaganje govoreći o klasičnom pristupu 1968. godini. Naglasio je kako se može govoriti o više *svibanja* (studentski, seljački, radnički...) kada je u pitanju najveći štrajk u Francuskoj povijesti, u kojem je sudjelovalo otprilike 8 do 10 milijuna štrajkaša. Smatra da je klasični pristup previše deskriptivan jer pretpostavlja da se polazi od više društvenih entiteta zato što to treba tako činiti. Lazarus je iskazao stav kako nije bio za takav način pristupa, a danas još i manje nego desetljeće prije, iz razloga što se nešto nacionalno subjektivno dogodilo (primjerice sukob mladih ekstremne desnice i mladih ekstremne ljevice).

Lazarus je odlučio privesti predavanje kraju promišljanjem o ponašanju komunističke partije kao održavatelja reda. Iznio je mišljenje kako je već odavno strana države ono što zapravo nosi figuru radnika i organizacije, te kako je radnička država tijekom vremena preko legalizacije radničkih sindikata u obliku komunističkih partija dobila jednu posebnu formu. Istaknuo je kako se u tom dijelu Europe, u Francuskoj, vlasti žele ponašati kao zaštitnici radničke klase. Zaključio je da su zbivanja 1968. sa sobom nosila veliku hrabrost i inventivnost, te kako se Marksova teza o vlasti i državi na koncu pokazala netočnom u njegovim očima. Poslije izlaganja profesora Lazarusa uslijedila je polusatna diskusija, nakon koje je moderator zahvalio prisutnima na sudjelovanju.

Emanuela BERIĆ